

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny -- hal.
 Na pol roka --- 2 " -- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin, ohlásoky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Bieda ľudu.

Pán Jozef Gembiczky pod záhlavím «Zkáza remeselníkov» nápadnými dôvodmi dokazuje zlomyselné šafárenie liberálov s kresťanskými remeslami. Prečítajte si to pozorne v predošlom a terajšom čísle.

Z tohoto článku vzdelaného majstra patrne je, že remeselníci čo chvíľa nebudú môcť vyžiť

zo svojich remesiel a čo by sa aj potrhali. A vysvitá z jeho dôvodov i to, že nielen tisíce poriadnych pracovných síl ostávajú bez chleba, lež i to, že sama krajina pri tom ohromné škody utrpí. Nuž a výsledok takeho liberálneho zákonodárstva? Je strašný! S jednej strany samý žid-boháč, samý millionár — s druhej strany obrovské dlhy krajinské a sozobráčená až na zaplakanie trieda remeselnicka.

Podvečier verných dušičiek na cimiteri.

A tak podobne sozobráčená je aj trieda roľníkov. Nesnesiteľné dane, štemple, prirážky; potom ohromné potravné dane, zkyžované svobody na dorábania liehoviny zdravej doma a vymyslené pre židov pálenie s 35 krvou potravnou danou od litra; klamstvá na bursi a vôbec v obchode obilnom; zlomyseľné ohlupovanie sedliackého podrostu v nekresťanských štátnych školách; úžera židov a židovských sporiteľní a krčiem: to hľa všetko ponorilo našich sedliakov do takej núdze a do takých dlžobí, že dnes-zajtra nebude gazdu, ktorý by nemusel sa strachovať, či už jeho deti nezostanú bez všetkého.

Zatým ale, čo sa ozýval nárek lúčiach sa sirôt s vysťahovalcami, zakým neprestával buben ekzekútorov rapotať po dedinách: zatiaľ pánom privandrovaným židom hrnuly sa sedliacke groše a liberáli tvorili si kadeaké daromné úrady s parádnymi dôchodkami. Žid a liberál ostal veľkomožným, ba všemohúcim pánom a sedliak podnožkou jejich zverskej ľubovôle. Žid a liberál s pomocou otrockých slúžnych a iných pánov môhol sa trebárs na hlavu postaviť, môhol verejne okrádať voličov o práva, môhol sa vysmievať z nášho žiaľu nad zarezanými kresťanskými deťmi, môhol kríže sv. vyhadzovať a vylamovať, môhol nás oplúvať a kopať, môhol sa rozvalovať na pohovkách v úradoch: a ty ubohý sedliacku jako prenasledovaná, zplašená zver musel si sa krčiť kdesi do kúta za pec.

Keď boly tu v 96-om rakúski vojaci, a videli, jako behajú, jaké kriky robia všetci židia a liberáli, a jaké posmechy a urážky museli znášať od nich tichunkí zúbožení voličia, vracali sa domov s tou zvestou, že v Uhrách nastalo strašné prenasledovanie kresťanov skrze krvežižných pohanov a nevercov. A táto zvest vylomila divochovi Bánffymu jeho diabelské rohy.

Ale preto jeho miláčkovia sú všetci ešte nám na krkách, jako cudzopasný hmyz, ktorého sa tak ľahko neztrasiš.

Videli ste už hrbu hnusných húseníc na kostrnkách obžratého odmladu stromovho? Pravda tieto potvory pri pokoji pekne spolu držia, ani sa nepohne žiadna, lebo ponáhla sa hľtať každá. Ale začnite ich trochu mýliť, uvidíte, jako sa každá táto nezdoaba začne krčovito-jedovito mrvíť a sa nespokojno metať!

Takí sú vám aj liberáli.

Oni ticho čupeli pri svojich masných hrncoch. Jeden mal židovské fabriky podporovať za mnoho tisíc zl.; druhý spoločnosti všeliaké; tretí premíval sa v kňazských majetkoch; štvrtý mal vicinalné železnice; piaty ostal kommissárom, keď panoval kde-tu hlad; šiesty bral strašné peniaze zato, že sa šiel pozrieť ako povodeň znivočila celú úrodu vytopencov; siedmy dostal za pohlavok árendu štátnych lebo cirkevných majetkov (kultusfond); ôsmy lífroval pre vojsko potraviny s masným zárobkom; deviaty prevádzal stupavskú voľbu nie zadarmo; desiaty predával striekačky, ktoré kupovať od neho vechnosť prikázala obciam; jedenásty bol úradný pomluvač a vyhľadával vlastizradných pánslavov za drahé peniaze; dvanásty dostal 100.000 zl. za staré spisy; trinásty bol Judáš za kanonický golier; štrnásty delil sa so židmi pri výstave millenárskej za krajinské peniaze zriadenej; pätnásty kúpil ledajaký, žiadnej ceny nemajúci obraz v Taliansku za kolkosi stotisíc zlatých; šestnásty staval železný most z dreva; sedemnásty kúpil si strieborné ližičky a stolové priborie, kurivo a svetlo za štátne peniaze; osemnásty dostal všetkú pobitú lichvu chudobných sedliakov, na ktorej úrad zbadal, že sa jej pľúcová choroba chytá; devätnásty kúpil močiar, ktorý dal za štátne peniaze vysušiť a má z neho utešené panstvo; dvadsiaty dostal právo páliť nesmierne mnoho špiritusu a právo popredal za tisícky židom; jedenadvadsiaty píše liberálne noviny a štát mu platí 40—80—100 tisíc zlatých ročnej podpory; dvaadvadsiaty je zprávcom «vlasteneckého slov, spolku» (hazafias tót egyesület) a za veľký plat nič nerobiac po slovenský vlastenčí; triadvadsiaty ostal civilným biskupom; štyriadvadsiaty dostáva rozličné pensie . . . a stotý a každý liberál má si svoj masný hrniec, a ani jedného neni, ktorý by ho nemal.

Táto hrba liberálnych húseníc všetko len teba ľudu sožiera, lebo to všetko ty musíš tvojou otrockou prácou vytľčť, čo oni zkyžujú stačia.

A ponevác majú všetci liberáli tú húsenicovú pažravosť, teda sú oni aj nesmierne nedôtkliví, ak ich voľakto v tej hltanici pomýliť chce. Hneď sa vám to začne všetko mrvíť, metať a hádzaf, keď ide o tú jejich papu. Ale najviac trepali sa proti našej stránke ľudovej. Veď ľudová strana chcela, aby sa tomu ľudu trochu zpomohlo od jeho húseníc a pijavic. Ona chcela, aby sa ľud

sám pri voľbách ztriasol tohoto hmyzu. My žiadali sme ponajprv svobodu a čistotu volieb, žiadali zriadenie daňového kľúča, spravедlivé odanenie židovskej bursi a zníženie pozemkovej dane. Hlásali sme učenie Kristovo a chceli zabezpečiť Kristové deti, aby oni mohli len podľa učenia viery svojej rodinné sväzky utvárať. Chceli sme len náboženské školy a žiadali odstrániť cirkevné nové zákony, veď si ich ľud nikdy nežiadal. My tvrdíme, že krst sv. nenie šepetou ako to liberáli vytrubujú, a preto nedopustíme, aby deti bez krstu ostávali a mena sa im len ako štencom dávajú: komu Hektor, komu Diana a p.

Však že čo stvárali liberáli a židia, jako začali sa trepať a hádzať proti nám, to dobre viete. Obávali sa, že ľudová strana konečne mohla by predsa to natolko priviesť, že ľud sa octne so svojho otroctva a privykne samostatne smýšľať a voliť si ablegátov. Preto pobúrili sa zrúzu a šli na nás jako rozpajedené osy. A nešetřili nikoho. Sedliak, remeselník, pán, kňaz, gróf jadrako musí svoje vytrpeť. Robili také nesnádzce a násilia, akoby sa boli mali pobláznit. Tak robia vo zverinci divé zvery, keď sa bijú pre kus zdochliny.

No všetko pomínulo a všetko liberálom ani za mak neosožilo. A neosožily im ani plané nadávania nám do vlastizradcov a buričov a pánslavov. Dnes len chumaj nevie, že tie nadávania byly a sú len krčové hrkútania hladných žalúdkov liberálnych. Dokázali to oni sto a storáz, že kvoli pape hotoví sú celé Uhorsko aj s jeho ústavou, aj s jeho zákonmi, aj s jeho vlastenectvom odkopnúť sťa hnyľú burgyňu. Bruško nadovšetko.

My bojujeme za Boha a za práva ľudu bohuverného, nuž my aj musíme zvíťaziť. Tých niekoľko gajdošov, ktorí nemajú srdca k ľudu, lež na lenoške gajdujú sebe: kde som — tu som, nech mi len vo fajke horí, tých necháme gajdovať. Veď im je ľahko; ale ľud ubiedený, ktorý humplačí sa jako zápražný statok na vás a pritom najesť sám nemôže sa, iba raz do roka na hody; tento ľud sa vám gajdošom nepoďakuje. A my tento ľud povedieme proti vám. E. S.

«Listy Svätého Antona».

Láskavým čitateľom «Kresfana» mám česť oznámiť, že ešte budúceho týždňa obdrží každý predplatiteľ náš na ukážku zdarma jedno číslo «Listov Sv. Antona».

Toto číslo ráčte každý prečítať a na každý pád sebe podržať. Nech teda nik neposiela nazad poslané mu číslo.

Komu sa páčiť bude, predplatí sa na tento nový časopis a tomu potom budeme riadne posielat mesačne raz «Listy Svätého Antona». Kto však nepredplatí, poslané mu číslo snáď mohol by druhým ukázať a taktó poslúžiť dobrej veci. Časopis bude riadne vychodiť od nového roku (prvé číslo rozpošleme už ku vianočným sviatkom) na 1-ého v každom mesiaci. Cieľom jeho bude povzbudiť dôveru v zázračnej moci sv. Antona, tohoto Patróna chudoby, pri tom však zaoberať bude sa so všetkými katolícku cirkev sa týkajúcimi otázkami, ba krome týchto budú v ňom aj iné, rozmanité zprávy, aby zodpovedal veškerým duševným potrebám. Vychodiť bude na 16. stranách s obrázkami, bude teda len o poznanie menší, ako je «Kresfan». Predplatná cena budú 2 koruny, ktoré posielajte na adresu: Redakcia «Listy Svätého Antona» Budapešť VIII., Szentkirályi u. 28.

V maďarskej a nemeckej reči vydáva a rediguje takéto noviny p. *Alfred Buday*, známy, schopný spisovateľ, ktorý aj obdržal pápežské požehnanie od sv. Otca. Ponevác mu ustavične dochodily prosby, zvlášť z prešporskej a nitrianskej stolice, aby aj v slovenčine také noviny vydával, preto už od štvrtého roka požiadával mňa, by som redigovanie týchto slovenských novín na seba prevzal.

Privolil som konečne. A privolil som s nasledovných dôležitých príčin. Na žiaden pád nemyslel som konkurovať s terajšími našimi výbornými mesačníkmi ako sú: *Posol*, *Kráľ*, *sv. Ružena* a *Naša Nádej*, veď obecenstvo naše malo bý až 10 raz toľko predplatiteľov týchto časopisov poskytnúť, ako teraz skutočne poskytuje. Ale s jednej strany vidím, že ľud náš je hlboko náboženský a pri tom dobročinný a už aj doteraz mnoho obetoval na chlieb sv. Antona, ktorými obetami pomáhalo sa tu v Budapešti nie našim chudobným, aekoľvek i takých jesto tu veľa a po stranách hornouhorských ešte viac. Táto zkusenosť podávala mi záruku, že pobožnosť ku svätému Antonovi paduanskému, patrónovi chudoby, mala by mať zvláštny význam pre našich nábožných ale chudobných Slovákov.

Ale najmohútnejšie pobádala ma k podujatiu novej nemalej práce moja jednoročná zkusenosť ako redaktora «Kresfana». Myslel som si, že úprimná oddanosť, ktorou som všetky moje city a sily týždenníku ľudovému venoval, povzbudí mrtvé množstvá biedného ľudu nášho ku smelosti, ku túžbe za vzdelanie seba, a že podarí sa mi kočne vodcov ľudu, duchovenstvo totiž a učiteľov primaf, aby jednomyseľne s úprimnosťou ľútostivej šlachetnej duše privinuli sa k tomu ľudu opustenému. A z tohoto ohľadu nemám príčiny sa so značným zdarom chváliť. Ovšem postúpil počet predplatiteľov a dobrých pracovných sil rozmnožilo sa temer až na obfaž, ale je to predsa všetko nič. Miestami sa to len darí, ale premnohé okolia ostávajú mrtvé.

Vašich priateľov, ktorí za váš blahobyť dňom-nocou pracujú a majetky utrácajú, táto vaša mrtvota trápi. Podajedni z týchto začínajú pochybovať v možnosti vám odpomôcť. Hovorí, že ste vy duševne tak strašne ubiedení, že nevládzete pochlapiť sa. Že ste vôbec neschopní osvedčenej politiku sledovať a tak si pomáhať. Že od nesmiernej slabosti duševnej hotoví ste radšie pri pokoji bárs aj pomyjami sa biedne živoríť, nežli postaviť sa na päty proti katom vašim.

Je mi to čosi strašného. Obávam sa samému sebe uveriť to o tebe ľudu môj, ale zkusenosť potvrdzuje mi, že sú to nie docela marné ponosy. Ale čo robiť? Nuž nech sa robí čo chce, neprestanem za vás pracovať. Kto miluje utrpený ľud tak jako Kristus miloval a nám milovať kázal, nechže ide pomáhať.

Prosím vás verní v Kristu Bratia moji, idte a učte

tie Kristové ovečky! Privádzajte ich na dobrú pastvinu duševnú! Chráňte ich pred falošnými prorokmi, pred zlými spisami! Veď tých sa mnoho roztrusuje medzi ľud a on ubohý mimovoľne otravuje seba samého! Dajte im do ruky dobré časopisy; *priučajte ich ako majú to, čo čítali, rozumieť, vysvetľujte im vetu za vetu!* Jaká malicherná práca by to bola, keby každý predplatiteľ čo len jedného nového získal, a na kolko vyšvihly by sa predsa naše ľudové kresťanské úspechy na jeden úder!

Ponevác ale politike mnohí nepochopujú, mienim začať s vami od abecedy. Nábožní ste všetci, nábožné noviny tedy vám aj všetkým zodpovedajú. Preto vám chcem takéto podávať a pritom bedliť budem, aby ste pomaly aj iným veciam pochopovali. «Listy sv. Antona» nebudú pre politiku, ale predsa popri náboženských článkoch podávať sa budú aj také o rôznych spoločenských vzdelanostných otázkach, aby sa vám všetkým predsa oči otváraly.

Číslo «Listov sv. Antona», ktoré vám na ukážku zdarma pošleme, bude len *polovica* riadnych čísiel. Teda kto predplatí, bude dostávať tie noviny raz tak veľké. Na ukážku nemožno celé číslo toľkým poslať, lebo to stojí drahé peniaze.

So srdečným pozdravom na všetkých mojich Rodákov a Rodáčky privolávam v Bohu napred! *E. Sándorfi.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Budapešť za samostatné mýto pre Uhorsko.

Dňa 24-ho októbra na hlavnomestskej porade prišlo na prietras otázka o samostatnom mýte Uhorska. Členovia hlavnomestskej rady do chlapa hlasovali za uvedenie samostatného mýta, a prijali návrh, aby sa v tomto smysle prosba zadala na snem.

Aby sme vysvetlili, že čo má znamenať to samostatné mýto, musíme na krátko spomenúť, čo je vlastne to mýto a jaké je teraz.

Teda ponevác každá krajina vyváža do cudzích krajín svoje zbytočné plodiny a dôrobky na predaj a tiež každá krajina musí také veci z cudzozemska dovážať akých ona nedorobí, preto každá krajina má na hraniciach mýto, a skrze tieto berie istý poplatok od každého takého článku, ktorý sa do krajiny dováža z cudzozemska na predaj. Na pr. keď z jednej krajiny vyvážajú obilie, múku, drevo at.d., od týchto vecí majú cudzé krajiny ustálený istý mýtny poplatok.

Takýto poriadok má smysl v tom, že keď si cudzá krajina ide až povedzme k nám predávať svoje dôrobky, tedy ona z našej krajiny berie osov; zato teda nech aj niečo platí nám.

Medzi Rakúskom a Uhorskom nieto teraz žiadného mýta. My teda môžeme do Austrie naše obilie, múku, železo a p. bez všetkého poplatku slobodno vyvážať a tiež z Austrie slobodno dochodí nám všeliakého tovaru, ktorého my tu v Uhorsku nedorobíme (n. pr. tkaniny, hračky at.d.) Ale Uhorsko a Rakúsko tvoria spolu colové územie v pomere oproti ostatným krajinám. Máme teda

aj spoločné mýtove kontrakty s cudzími krajinami a mýtné úrady spolu platíme.

Košuthisti už dávno hlásajú, že my pri tom spoločnom mýte obchádzame nedobre. Hovorí, že pri tých kontraktoch mýtových najviac len na Rakúsko berú ohľad, aby dôrobky jeho s malým mýtom prechádzaly von, kdežto Uhorsko musí platiť od svojho vyvážaného obilia a múky veľké mýtné poplatky, následkom čoho, že je u nás všetko drahé, len obilie nemá žiadnej ceny.

Ale o tejto veci nesmieme tak napochytno súdiť. Že by tento nový poriadok s novými mýtami a úradmi bol mnohonásobne drahší ako teraz, keď si to všetko spolu s Rakúskom platíme, to je isté. Žeby ale naše vlády vedeli potom priaznivejšie pre nás kontrakty s cudzími krajinami utvoriť, to není isté. Keď to vlády naše nevedeli doteraz docieľiť, nebudú to vedieť ani pri osobitnom mýte. Iba žeby nastaly zvady a nahanačky medzi Uhorskom a Rakúskom. Rakúsko nekupovalo by od nás obilie, a my od neho fabričné články.

Že v Budapešti s takou radosťou vítali návrh o samostatnom mýte Uhorska, tomu aj malý chlapec porozumie. Vieme, že celý Hornovidiék, ba aj celá krajina mnohé veci kupuje z Viedne, bo je to tam lacnejšie nežli v Budapešti. Tu len až ktorési články možno správne kúpiť. Nuž keby nastalo samostatné mýto, nemohli by sme viac z Viedne kupovať pre veľké poplatky, a tak donútení by sme boli z Budapešte si všetko zadovážiť. Tu je teda pes zakopaný, že by sa to budapešťanským židom nesmierne páčilo.

Vojna v júlnej Afrike.

Aj v Afrike nachodia sa veci v takom poriadku, ako v Číne. Hovorilo sa že vraj je po vojne; a tu ho máš, zrazu zase sdeľujú, že na celej čiare bijú sa Búri s Angličanmi tak práve, ako pred mesiacmi. Je pravda, že napádani taktó Angličania obyčajne zvíťazia, ale že im vraj vždy trikrát toľko mŕtvých padne, ako Búrom. V Londíne že sa veľmi hnevajú.

Vojna v Číne.

V Pekingu predbežne veci tak stoja, že zástupcovia veľmocí nie sú ešte dorozumení, na akom základe vyjednávať o podmienkach pokoja so zástupcami čínskej vlády. Na nótu týchto chcú vraj odpovedať vo forme ultimátuma, ale toto ultimatum tiež nemajú ešte ustálené. Ohľadom toho bodu v nóte francúzskeho ministra Delcasséa, aby zakázaný bol dovoz zbrane do Číny, majú niektoré veľmoci obavu, že čínska vláda, na prípad nových nepokojov, mala by hneď výhovorku, že keď nemá nadostač zbrane, ani nemôže nepokoje potlačiť.

KRAJINSKÝ SNEM.

V snemovom zasadnutí dňa 25. t. m. Otázku upravil ľudák Ján Molnár na ministrapredsedu v záležitosti sedmohradských ľudových shromaždení. Rozpovedal, jakým klamstvom a bezprávím prekazil slúžny shromaždenie v Csík Tušnade a Csík Sv. Martine. — Ministerprededa slúbil určite odpovedať až vtedy, keď úradné správy ztadiaľ obdrží. — Že také správy nebývajú hodnoverné, vie každý. Preto ani nie sme zvedaví na odpoveď ministraprededy.

O blanko-termínovom obchode obilím.

V krajine medzi veškerými kruhy roľníctva a poľného hospodárstva vôbec, zavládnuť čulý pohyb, smerujúci k tomu, by zákonodárstvo zamedzilo uzavieranie takzvaných blanko-termínových obchodov obilím.

Poznámka Redakcie. Aby ct. čitatelia lepšie porozumeli tomu, čo je v tomto článku obsaženo, ideme objasniť tieto výrazy: *Burza* je v Budapešti jeden veľký domisko, do ktorého sbiehajú sa židia kupovať a predávať cenné papiere, štátne obligácie, účastiny väčších spoločností at.d. Toto hniezdo židov spojenosti má telegrafične s celým svetom a preto vždy už vopred znajú židia všetky spády premien ceny všetkého, čo sa vôbec skupuje a predáva. A preto hocby niektoré obchodné cennosti (články) mali byť dakedy aj lacnejšie, lebo drahšie dľa miestnych pomerov, židia preto nepovyšia a nepomensia ceny, lebo oni len na svetový stav cenností pozorujú, t. j. len na to, koľko je po celom svete dohromady takýchto cenností a jaký môžu mať odbyť. Teda ceny všetkého po istý stupeň od takýchto židovských burzianerov závisia.

Tu sa sprevádza aj takzvaný *blanko-termínový obchod s obilím*. A to je taký obchod, že židia kupujú a predávajú obilé už napred ale len na papieri. Žid predá n. pr. niekoľko tisíc hektolitrov pšenice, a druhý ju kúpi. Ale ani predavač nemieni pšenicu zadovážiť a ju oddať, ani kupec nemá úmyslu ju odobrať, lež čakajú oba, aká bude úroda a aké môžu byť najvyššie a najnižšie ceny. Keď je po mlatbe vtedy mal by odovzdať predavač veľko-kupec žid pšenicu na papieri predatú kupcovi tiež židovi. Ale ju celú neodovzdá, lež povedia si: ja som predal na papieri tolko a tolko, za takú a takú cenu; teraz ale má pšenica takú (nižšiu lebo vyššiu) cenu, teda vyrovnajme sa. Ja tebe alebo ty mne zaplatíš ten rozdiel, (diferenciu) ktorý je medzi papierovou a skutočnou cenou. Nuž z tohoto ešte nebudete vedieť pochopiť, či by to bolo pre roľníka niečo zlého, keď sa židia takto vyrovnávajú. Ale chyba je v tom, že všetci tieto kupci obilá sú sami židia a sami bohatí židia. V Budapešti jesto ich 300. A oni rozdelujú sa na 2 strany. Jední kupujú na burzy, druhí predávajú. Tá stránka, ktorej tí druhí doplácať musejú je spokojná so svojim ziskom, tá ale stránka, ktorá doplácať musela *hladi si to potom dohoniť z kúpenej od roľníkov pšenice*. A ponevác všetci takto kupčili a sú všetci židia, preto aby si mohli vynahradiť ztratu, skupujú čím viac obilá, a čím lacnejšie. Ani jeden nemôže podať slušnú cenu, lebo by ztratu nevynahradiť. A jakonáhle pešťanski burzianeri zrekli sa, a nemôžu a nechcú obilé poriadno zaplatiť, nebude môcť ani ten vidiecky žid kupec.

Kto tomuto dobre porozumie, presvedčí sa, že tie bursové hry sú vymyslené židmi na ľubovolné sdieranie roľníkov. Za nič pre nič viac získa ten žid na obilí jako celá dedina. — A liberáli sa tomu tešia.

Burzový blanko-termínový obchod, táto nesolidna hra burzová so zásobami obilí, ktoré nikdy neboly a nikdy nebudú, je nanajvyš škodlivou pre roľníkov a konsumentov, spotrebovateľov.

Každé zamestnanie, ktoré slúži k uspokojeniu ľudských potrieb, je užitočné, produktívne.

Roľník, ktorý vzdeláva svoje role a plody jeho sbiera nielen pre seba ale i pre iných je produktívnym, užitočným. Remeselník, ktorý zúšlechťuje suroviny a pripravuje ich k potrebe, je užitočným, produktívnym.

Užitočným je tiež kupec, ktorý sprostredkuje styk medzi výrobcou a konsumentom, spotrebovateľom.

Sudca, ktorý rozhoduje spor strán dľa práva a pravdy, je produktívnym.

Robotník, ktorý slúži fabrikantovi k prevádzaniu týmto zorganizovanej a podniknutej práce, je užitočným.

Plodonosnou je tiež práca učiteľová, ktorý vzdeláva mládež a jej otvára poklady ľudského vedenia.

Kňaz, ktorý hlása veriacim nauky náboženstva upevňuje v nich zásady mravnosti, je užitočným.

Všetkí tieto zamestnania sú užitočné a členovia týchto trled vyplňujú práce vykazané im v ľudskej a národnej spoločnosti.

Neproduktívnym, neužitočným je nečinný leňoch.

Užerník, kmín alebo zlodej sú obyčajne ovšem činnými a prídu i zavše k vysokému majetku.

Neslúžia avšak všeobecným zájmom, nie sú užitočnými členmi ľudskej spoločnosti, nie sú produktívnymi.

Štátna moc a zákon obracia sa proti nim, ponevác ničia a rúcajú, čo iní postavili.

Blanko-termínový obchod obilím na burse tiež nie je povolaným slúžiacim ľudskej spoločnosti k úžitku, lebo nie je k prospechu ani záujmom výrobcov, ani záujmom spotrebovateľov. On slúži výlučne sám sebe a je si sám účelom.

Cieľom jeho je vyrobiť čo najviac peňazí, a je mu ľahostajným, či dakto iný pri tejto divej honbe po zlate hyne alebo nezahyne.

Pri bursovom blanko-termínovom obchode obilím neide o to, aby sa obilie skutočne dodalo,

ale jedine o to, aby špekulant vyhral obnos diferencie medzi cenou terajšou a možnou cenou budúcou, — obchod tento dozaista nepatrí k užitočným, produktívnym zamestnaniam ľudským. Blanko-termínový obchod na burze náleží k tej triede povolaní ničiacich a užitočnú činnosť ľudskú podlamujúcich, ku ktorej patrí i povolanie úžerníka a p.

Dľa celého slozenia svojho slúži blanko-termínový obchod len sám sebe a stojí pomimo produktívnu činnosť ľudskú.

Že sa doteraz zákonodárstvo proti nemu neobrátilo, je toho hlavnou príčinou, že sa obchod tento opiera o moc medzinárodného kapitálu burzového.

Dr. Gustav Ruhland číslicami dokázal, že obchod blankotermínový je úplne zbytočným a ako roľníctvu, tak i konsumentom v najväčšej miere škodlivým.

Vyháňa a stlačuje obilné ceny zcela svedolne, bez ohľadu na výsledky svetovej žatvy; úžitok z okamžite vyhnaných cien pohltí sám a roľníkovi nepozostáva iného, než uspokojiť sa s cenami kryjúcimi sotva výrobné náklady.

Nie nadprodukcia krajno zámorských a ruských, ale v prvej rade, ako to Ruhland dokázal, burzový obchod blanko-termínový oškoduje domácu výrobu roľnícku.

Roľník teraz vie, kde má nepriateľa; moc štátna nech je pohnutá k tomu, aby sa ujala dôkladnej reformy burzy v záujmu sedliackého stavu, ktorý je základom ďalšieho pokojného vývinu kultúrneho, základom spoločenského poriadku.

J. H. ský.

Zkáza remeselnícka.

(Pokračovanie.)

A dozaista, keď by sme my šesťsto zlatých zarobili, by sme tiež ten zákon mali, že nemusíme platiť. A my len zato naše dlžoby musíme povyplácať, a aj zákon nás preto odsúdi, že nezarobíme šesťsto zlatých. Aj to je po pravde!

Musím aj sklepy spomenúť, ktoré obuv, háby, klobúky atď. predávajú. Takýto sklep, povedzme že denne len 15—20 párov topánok predá alebo 5—8 oblekov, 10—15 klobúkov. Kolkí tovaryšia by tiež aj tu mali zamestnania, keď by toto denne museli v rukách robiť? Povedzme, len v malom rátajú, že tridsiati. Títo tridsiati by najmenej tedy 300 zlatých porcie platili, a taký sklepník malý, neviem či 150 zl. platí už aj s jeho personálom.

Tedy i tu vláda len pri jednom 150 zl. porcie škoduje, proti tým, ktorí by v rukách toto dohotovali. A slozme aj toto dovedna, koľko sto a stotisíc takýchto sklepov v našej krajine jesto? A rátaťme, kolkú zkázu tá vláda skrz to má! Keby štát aj pri týchto tak porcie rátať ako pri nás remeselníkoch ráta — a by po pravde aj mal tak rátať — lebo aj my tak, ako tí fabrikanti a sklepy z toho žijeme, vtedy by fabriky proti nám konkurovať nemohly. A takto nás pomáha vláda zničiť a na vnivoč doniesť. A keď by vláda pri jednom ako pri druhom rátať, vtedy vláda musela by zhohatnúť, a my by sme sa tiež dobre mali. A pri tej istej cene ako aj dnes, a asnaď aj lacnejšie by sme mohli robiť, a väčší osoh mali, lebo by sme miesto jedného tovaryša 5—6 mohli držať. Pri tom jednom povedzme nech máme 1 zl. osohu — toľko ale nemáme, len na príklad vravím — tu nám len zlatka ostane. Keď by sme ale pri 6-tych len po 50 kr. zvýšili, mali by sme s polovic osohu 2 rázy toľko, a dozaista by sme aj toľko roboty mali až nie viac. A tých porcií by tiež menej bolo, lebo by krajina pri nás dozaista s porcií zvyšok mala. Teraz pri takýchto fabrikách a sklepoch má deficit. A to každý i musí uznať, že to je isto tak. Dakto by sa nazdal, že až by tie fabriky štát skasiroval, že by veľa ľudí o chlieb prišlo. Ba práve naopak; aspoň o 2 sto stotín by viac ľudu ku práci prišlo. Alebo asnaď by si dakto myslel, že by sme nevládali toľko spraviť, ako dnes fabriky dorábajú? to nik nech nepochybuje. Tá robota, čo je narobená do foroty, by sa dozaista za 3—4 roky nevyprázdnila, a za ten čas by sa mnohí na remeslá mohli vyučiť. Keď by to svet vedel, že sa fabriky skasirovaly a že ich prácu remeselníci v rukách budú robiť, to by sa hufom hrnuli na remeslá učiť, a pri tom by sme ešte to docielili, že by naša mladá sila, naši mladí ľudia do Ameriky neutekali a do iných krajov, ba by sa ešte aj tí nazpät s radosťou do jejich vlastí vrátili, ktorí už od dávna v Amerike sú.

Len si pomyslime, že akú dobrotu by sme s tým docielili, a koľko by ešte pri tých ľuďoch vláda osohu mala. Ale pri takýchto pomeroch, ako dnes štát manipuluje, nielen o každodenný chlieb prindeme, ale o našu všetku mladú silu; všetká mládež vyvandruje a ktože tu zostane?

Teda naša vláda druhým dochováva ľudí, my ich vychováme a druhé krajiny osoh berú. My zem hnojíme a druhé do nej sadia. — Nech sa tá vláda potom aj pri voľhách nečuduje, že svet nemá vôľu, a nechce ku nej hlasovať, za čo že aj by mala? — za tie krivdy, za toto utláčanie a za to, že nám všetko z rúk vzala a len z farchami a z farchami obfažuje? Bol by dakto blázoň, svojmu najväčšiemu nepriateľovi dobre robiť, veď nám to ani naše srdcia nemôžu dovoliť.

Tedy nech žije naša dobrá matka, naša «ľudová strana», ktorá asnaď nám túto horeopisanú biedu ulaví!

Úprimní drahí bratia, ktorí budete moje riadky čítať, otvorte si dobre oči a nedajte sa omámiť tej macoche, a smele tam hlasujte, kde vám vaše svedomie káže, a istý som, že každý to povie: «nech žije ľudová strana!»

nech žije naša matka, naša patrónka, ktorá nás z ťažkého jarma osvobodí! » I modlíme sa k Pánu Bohu všemohúcemu aby nám udelil tej smelosti a pomáhal nám našej ľudovej strane, ktorá za nás bude pracovať, aby ona, ktorá dobre chce, panovala!

Ja však nechcem s mojimi otázkami to povedať, že by asnád všetky fabriky štát skasiroval. Veď sú aj také, ktoré sú skutočne potrebné. Ktoré sa ale remeselníctva týkajú, t. j. také, ktoré vlastne len remeselníkom patria, také by sa mali na každý pád kasirovať. Lebo tie sme si takrečeno sami nadobudli, a to sú naše vlastné a konečne nás z našej vlasti už celkom vytisnúť chcú. Veď by som nič nepovedal, keby to už tá vláda preto robila, že by z toho väčší ošoh, ako z nás, mala, ale má škodu a ohromnú škodu tak, že z roka na rok väčší a väčší deficit je, a my veru nevládzeme na tých veľa fabrik porcie platiť, a časom my budeme prinútení naše remeslá tak nechať a potom buď za šichníkov alebo okolo poľa kto bude mať robiť, aby sme od hladu nezahynuli pri našom remesle.

Pán Čellár v čísle 36-tom dopisuje, že remeselník keď nemá roboty, že do poľa ide robiť, nie žeby si kolo remesla robil. Ano, lebo je prinútený do poľa ísť; čože bude robiť, keď fabriky nám našu robotu odobraly? — A časom všetci inšie budeme robiť, všetko inšie, len naše remeslo nie, až to aj ďalej tak pojde.

(Pokračovanie nasl.)

BESEDNICA.

Začiatkom novembra.

Plehnú háje, plznú lesy,
žlté, plavé šustí listie.
Pôvab, skvostnosť krajov kde si,
kde hry, barvy krás menisté?
Slnce skvie sa v nebies modru,
lúče hrejú, ká to lest?
Mne trud stláča myseľ bodrú.
Ja len jeseň, mutnú tieseň,
úzkosť cítim, kús' bolesť.

Darmo žiari jasú žriedlo,
márne vlajú vlákna, siete!
Všetko skrehlo, na smrť zbledlo,
už je kvietia, ach, po svete.
Darmo sledí zrak mi jastrí,
márno striehne čulý sluch,
niet georgín, strojnejsť astry —
a speváčkov, štebotáčkov.
hej, umlknul tešný duch.

Darmo búlim: polia pusté,
ledy kde-tu shlúčky dva-tri.
Býk, škop žmúri po kapuste,
chalan krumple pchá do vaty.
Hej, inak to bolo indá,
znel smiech, shovor, hluku vír;
nótil šarvan, herská frinda ...
Včuľ tak v tichu tnú zem lichú,
zemiak sčernel, vzdmul sa pýr.

Iba kde-tu zmučia kravy,
no pasákov nečuľ písfaľ.
Miesto fujar čurdžia riavy
pekné vlnky ani kryštál.
Zato v humnách živej obce
stály tresk. prask, cup a lup;
čo doniesly svahy, kopce,
pilno mlátia sestry, bratia,
by papu mal ľud chalúp.

Keď si mlátia, nech si mlátia,
Pán Boh naspore zrna mnoho!
By im zbudlo i do siatia
i žalúdok mal dosť z toho.
Nezadlho ľahší údel
práce hýbe ramenom:
kopa konôp, vetchá kúdel;
pričom žarty sadnú na rty,
keď druž vrtí vretenom.

Nuž tarandy nech len pradú
na rukávce, na rubáše — —
Eaľa straka s hrušky sadu,
hošť že pride, vestí, hláše.
Príde ovšem sivý, hmlistý
zimy páper — tu je, hach!
Pozrite mi brčky, chvisty!
Kofko vlasov — bezo špásov! —
kryje striebro, biely sňah!

No nič po tom, nech len druhý,
ten ozajstný pozde padne;
nech ľahodné slnka pruhy
letnia, teplia srdce chladné.
Letnia, ľavnia, milo svietia
ligotavým trpytom,
až do mojich ňádier sletia ...
Pri ich lúči veršík rúči
dumným tvorím varitom. *Dlh. Poľský.*

Zaoskové mrzutosti pri etikete čili dvornosti prednejšieho sveta ľudu panského.

(Dokončenie).

Jedno z tých bábeniec nezrelé kiša konča bakfiš
chcelo ukázať svoju rozsiahlu učenosť; ukazovala na
jednu ohromnú skalú rozsiahlu tým pomenovaním že:

«jaj das ist was kolossáles!» (že to je niečo hrozitanského).

O jednu chvíľu sa nám ohromnej výšky jeden špicatý vrch ukázal. — Chcel som aj ja dať badať tiež moju cvičenosť s tým, že viem aj ja použiť cudzé slová a preto som pomerkoval a ukazoval na ten hrozitansko-vysoký čupec:

«ah! to is wos horizontales! und maňifik!»

Na čo povstal smiech a ten gigrlik robil špicaté posmešky z mojej vedy. Cvajfús zahanbený a napajedený mi hovorí:

Ty trúba; čo trepeš, keď to nerozumieš a takto sa blamiruješ! Kto že kedy videl špicatý vrch horizontálnym? Včul sa aj ja musím hanbiť. Prečo že nemlčíš takou tvojou nemčinou! Ty myslíš, keď povieš cudzé meno tam, kde to ani nepatrí, že si už múdry? Už keď by si bol aspoň povedal: pyramidal! — to by bolo pasovalo.

No, veď sa nehnevaj Cvajfúske! ja som sa omýlil; práve to slovo pyramidal som chcel povedať, keď som obdivoval hen to jezero!

No ešte sprostejšie by si bol povedal. Už som ty povedal radšie mlč!

No už si mi zakázal slovenský vyprávať, že sa to nepatrí medzi pánmi, už zase aj maďarský aby ma žiaden nerozumel že keď chcem čo na volakoho povedať. Včul zase ani nemecký nemôžem hovoriť. Po latinský bych jedno-dve slova povedal na hentohto gigrlika, ktorý robí so mňa posmech, a ten ako vyhodенý klerik by ma zase rozumel. Čo snáď mám už štekať?

Mlč a čítaj Bedekera čo opisuje cesty, alebo aspoň ruské noviny «Novoje Vremja» Russa sa každý bojí zvlášte kazári, aspoň budeš mať rešpekt.

Na mieste nášeho cieľu výše polovičky nás z vagónov železničných povypúšťali. Mne až veľmi odľahlo, že som sa z tej klady von dostal, z toho pokazeného od samej etikety povetria. Všetko sa hrnulo, čo len panskú podobu malo, do grand hotela «Hrčka». Cvajfús po predku a ja z taškou za ním.

Pred hotelom čujeme veľký krik: jeden kočiš fiakerský a jeden hordár sa nafahovali s akýmsi pánom, ktorý im zasluženú mzdu nechcel dať. Bolo tam «čistenik», «zanád-ov, ménkő, kutya fojtó» a takých hnusných slov — a to všetko po maďarský — až vlasy mi dubkom od hrôzy vstávaly a publikum citlivejšie zutekalo. Na čo ja hovorím:

No Cvajfúske, tu máš! Tito sa veru nevyprávajú po slovenský ako vraj Slováci, bireši a kočiši — tu počuješ zvučiace maďarské slová: páči sa ti to? Veď aj toto je kočiš a tragačiar — vidíš, ako je ľahko súdiť toho Slováka! — Každá reč a národ má svojich kočišov, birešov a obecných ľudí a špatné papule! Aj fajnoví Francúzi a aj cukroví Taliani ich mäkou rečou — a ja myslím, že tí panáci ktorí neľúbia počúvať slovenčinu, že sa nebudú zabavovať ani nad maďarčinou týchto tu hrešiacich ľudí obecných.

Do hotela ku Hrčkovi som nechcel ísť. Príčinu toho sa dozvedal Cvajfús že prečo?

No že si prečítaj z «Kreštana» v čísle 38. 1900. 22. septembra na 12. strane dopis z «Rovné-Zsemeteša» čo hovorí hostinský Hrčka na konci svojeho anonca, že on má dobré a lacné viršle, ktoré jeho selcher dvorný fabriciruje a údi — jeho pes totižto. — No Cvajfúske, keď v tom hoteli sú k dostaniu pre publikum a hostí také viršle, aký že tam môže byť potom cušpajz, sós a omáčka? Tam zaiste bude kuchárkou zase «mačka», ktorá umí dobré anglické sóse robiť a omáčky pristrájať zvlášte na dinér pod posteľou!

Sprostý Zaosek, veď to neni ten Hrčka tu v hoteli, to je iný, na Szemetesi ten také viršle len pre svojich susedov a chotárnikov necháva fabricirovať, rozumie sa, že až ich chcú kupovať a jesť, však násilenstvo on žiadnému nerobí, že by musel kto u neho diner pozostávajúci z takých lacných virštlí a z takej omáčky jesť. Pošleme tam na super tú Talianku s tým gigrlikom. Boh vie, čo ešte iného možno dostať v tých hostincoch, ktoré sú nižšie Szemetesa; snáď aj originálne jalitka a kozie cibebý. Myslí, že bude k tomu aj primeraný nápoj u pána hoteliera Hrčku. Ja aspoň viac na michalské hody na Szemetes nejdem!

Zaosek! — hovorí Cvajfús — tu máš niektoré regule etikety, bon-tonu panského, len tak na krátko v orechovej škrupine podaté: «Ak vstúpime do hotela, žiadnému vyššiemu a od teba cvičenejšiemu pánovi ruku nepodávaj, to je necvičenosť a surovosť; tým menej aby si ho pohládzal, keď sa opiješ. Keď si budeme ku stolu sedieť, aby si sa neprežehnával — lebo to bon-ton pánov tak prináša so sebou».

No Cvajfúske, taký bon-ton — neprirovnávajúce človeka ku zvieraťu — majú aj naše čisté fajnové mačky keď idú smatánku paškrtil svojou útlou paprčkou; ani jedna sa neprežehnáva len si paprčky oblizuje z tej smatánky. A naposledy čo-že je moja ruka sviňská noha, abych ju pánovi nepodal?

No dobre, dobre, to ale miesta medzi pánmi — ktorým si ty rovný neni — nemá. To len pri voľbách môžeš podávať ruku hoc akému pánovi kortešovi, vtedy prestáva byť ten bon-ton etikety na čas. Keď sa začne jesť aby si žiadnému nevinšoval dobrý hapetik, to je po dedinský!

Ba tvoju hlavu! snáď na opak! Naše volky keď idú žrať, nikdy sebe nevinšujú dobrý hapetik — práve to na dedine neni.

Potom si zuby nešpáráj pri stole vidličkou alebo drievkom sirkovým a s dlhou slamou a s prstom ešte menej!

— No hľa! nuž a keď mi kus mäsa zostane trčať v zuboch, čo to mám si pristúpiť nohou a tak fahať, ako «Dunčo»?

To sa len jazykom vyizuje u pánov!

— No a ja — ako pes — veru sebe hubu nebudem vylizovať!

Ak by si v kele náhodou našiel húsenicu — lebo tento rok ich je mnoho — potom aby si ju nefahal a kričal: «Iafa! aká to húsenica bola v kele». Hostinský by sa ti veru poďakoval, a niektorí hostí by mohli aj

omdlieť. Polož ju tichúčko na kraj tanierka ako trinkgelt pre kellnera. Špajzcedule ty i tak nerozumieš, to sú samé francúzske jedlá. Ale pozreť si môžeš takú špajzcedulu na chytro, aby si ukázal, že tomu rozumieš aspoň len na oko.

Ja som veru študiroval nad tú francúzsku špajzcedulu; hneď prvé, čo sa mi nelubilo, bolo napísané, že «potage», to je po horvátský; teda sa hostinský hneď popredku vyhrážal, že nás po obede dobre potiahne.

— Ale, ale — hovorí Cvajfus — veď je to francúzske slovo a nie horvátske «pofahať», ale «potáž» sa ono vysloví, a to znamená «polievku».

Máš pravdu, aj Nemeč volá tiež tak polievku, že «potasche», po slovenský: ľuh.

Ale polož to preč, tú cedulu.

— No ešte jedno jedlo pozrem, keď už mám zaň platiť. Tu stojí že: «pular-d-piperi ala Tronchinès!» No to je tu čudný hostinec, že vraj «kuriatko s pierím na spôsob ako to Trenčania jedia». No ešte kého diabla by kto kurča s pierím jedol, ako Trenčani!

— Sem daj cedulu! viac už nebudeš čítať, Boh vie, čo by si ty tu vyčítal — čuj, to tu tak stojí, že «kura pripravené s korením na spôsob paprikášu rozťandžirované».

— Od stola zase tak staneme, ako sme si sedali bez prežehnaní!

No ja sa veru prežehnám — keď vôl pozná svojho gazdu a osol jaslá svojho pána, ja, ako človek, bych nemal poznať Pána Boha, ktorý ma ráčil nasitiť? Boží obraz sa hanbí za svojho Pána a jeho dary? Pfuj, taký bon-ton býva po maštaliach, kde není rozumu. Ja mám pokoj s celou etiketou, bon-tonom a inými bláznivostami obyčajov panských; ja viac medzi takých pojašencov bon-tonových nejdem, kde sa ani vyprávať, ani modliť, ani dľa vôle jesť ani pohybovať nemôžeš! Keď sa páni držia dľa svojej etikety a bon-tona — aj ja sa držím dľa latinského výroku mudrého človeka, ktorý kedysi bol povedal: «rustika natura habet sua jura». T. j., že nielen panská obyčaj, ale aj natura sedliacká má tiež svoje práva — punktom.

Zosek roľník de Eadem
a komposor zo starého Linča.

Na Všečsvätých.

(Znelka.)

Nuž zmizlo slnko, zhaslo z cela,
svet nezrel v tomto žiadné divy,
a keď mesiačik zjasal snivý
ho v cinter túha ženie vrelá.

A ľud ten ctí si predkov telá,
na hroby kladie list olivy,
a svetlá rozžnú mŕtvym živi,
a zbožným vzdychom viažú kriela.

Tam krížik malý hrobiek chráni
pri ňom maličký chlapček kľačí
a sviečku trína v svojej dlani,

a hláskom zvučným spevnej vtáči
žalm spieva, narieka, slzy leje,
bo mu v mohyle matka sneje.

(Trilka.)

Mrak sadol na zem, tichý tmavý,
a slnko žiarné už ochládlo;
dych zatajený mi len praví,
že mesiac smiešne hrá divadlo,
keď ľúč len leda siela zhavý.

Až teskno duši, keď tma večná.
Tmou ale svetlo sa zaskvelo,
až tam v diaľ, tam do nekonečna
sa hviezda pôlu vliala v čelo.

A jej svit jamy už plapolá,
na blankyťe, jak prelud mane,
kým iná rozžne plamy z dola.

A hviezda skvelá žiarí strane,
tá dolu hroby shlodané,

z pod ktorých mŕtvých život volá.

Slavinský.

CHÝRNIK.

Gabriel Ugron. sa vzdáva politického účinkovania. Príčinou tohto rozhodnutia jeho je, že sa mu maďarský politický život zhnusil. Ugron chcel odstúpiť z verejnosti už asi pred pol rokom, no dosiaľ vydržal. Dnes vypukly nedorozumenia medzi ním a medzi jeho stranou a z tohto prípadu svoj odchod z politiky úradne oznámil.

Hilsner. V Písku započala sa pravota proti Hilsnerovi pre vraždu Agnesy Hruzovej a Márie Klimovej a pre ublíženie na cti. V meste je veľmi živo, je tu celý zástup zpravodajcov. «Národní Listy» majú zpravu, že v processe nastane prekvapujúci náhly obrat, akonáhle budú vypočutí svedkovia v záležitosti Márie Klimovej.

Samovražda. «M. Á.» dozvedá sa z Plavy, že tamjší hlavný slúžny Juro Vietorisz samovraždu spáchal. Príčinu predbežne nevedieť.

Samovražda. V spišskej Krížovej-Vsi sa 26. okt. v noci istý Ján Kremaszky, 34-ročný krajčirský tovarýš v stodole svojich rodičov obesil. Príčina toho smutného skutku len zmatenie ducha mohla byť, lebo známi toho ináč veľmi statočného mládenca už aj predtým viacej rázy zbadali na ňom také znaky. Boh buď milostivý tomu nešťastlivému!

Zabili čipkára. Jeden slovenský čipkár — meno mu nevedno — predával čipky po Aradskej. Prišiel do obce Silindie a začal s domom istého Jána Mihucu. Žene Mihucovej sa Slovákové čipky páčili, dlho sa v nich preberala — no medzitým soznávali si manželia besný plán. Čipkára posadili, uhostili, napájali a opili, a keď bol už v docela bezpríčetnom stave, tak že sa nemohol brániť, zabili ho a odobrali všetko, čo cenného pri sebe mal, a mrtvolu zakopali. No, o čipkárovi sa vedelo, že bol u Mihucov a takto desnému skutku čoskoro prišla polícia na stopu. Vrahovia sú už pred vyšetrujúcim súdom.

K povšimnutiu. Pri kalendároch na budúci rok už prestane 6 krajciarový kolok. Zrušilo ho zákonodárstvo, aby sa vzdelanosť ľudu viac rozširovala, následovne každý kalendár má byť 6 krajciarov lacnejší ako predešlého roku. Lež jako badať z týchto krajciarov tlačiarne a kupci chcú ošoh mať. Preto keď za kalendár minulého roka sme dali 20 krajciarov nedajme teraz za taký viacej ako 14, bárs tam na ňom, jako i predtým, 20 krajciarov bude vytlačené. — Maj sa takto chudobný ľude dobre!

Čo stála stavba niektorých kostolov? Kostol sv. Petra v Ríme stál 100 mill. zl., Izakievský v Petrohrade 30 mill. zl., chrám Spasiteľa v Moskve 20 mill. zl., jeho vnútorné zariadenie tiež 20 mill. zl., Pantheon v Paríži 17 mill. zl., sv. Pavla v Londýne 15 mill. zl., Matky Božej v Paríži 13 mill. zl., dohotovenie kostola v Kolíne nad Rýnom 10 mill. zl., kostol sv. Žofie v Carihrade 8 mill. zl., dvorný kostol vo Viedni 2 mill. zl.

Exekútor defraudant. Levočského súdobného exekútora Kolomana Lelkeša suspendovali z úradu pre defraudáciu úradných peňazí a zároveň aj zažalovali. Ale defraudant utiekol do Ameriky.

Cestovanie z Veľkého Varadínu do Debrecínu zadarmo. Medzi Veľkým Varadínom Debrecínom chcú zariadiť premavku na automobiloch. Zaujímavé je, že podnikatelia oznámili, že za dva týždne môže bárs kto zadarmo cestovať na automobile z Varadínu do Debrecínu a nazad.

Osud moravských miest. Orgán moravských Schönereianov «Deutsches Blatt» má strach o polo-nemecké

dosiaľ mestá Moravy, ako Brno, Olomúc a mnohé menšie mestečká a dedinky, v ktorých po nastávajúcom spočítaní ľudu, dokáže sa česká väčšina. V iných mestách, ktoré boli dosiaľ čisto nemecké, vykáže sa veľký počet Čechov. Skutočné počesenie miest je otázkou krátkeho času. Olomúc a Brno dosiaľ udržaly svoj nemecký charakter len následkom kriklavej nespravodlivosti vlády a prenasledovania českých obyvateľov. Dodnes Česi vybojovali od Nemcov 16 moravských miest a čo chvíľa vydobijú i ostatné.

Nešťastie na železnici. J. Burda, hamovač pri železnici na Vrútkach, spadol s vlaku a dokaličilo ho. Donesli ho do turč.-sv.-martinskej stoličnej nemocnice a tam zomrel.

«Hier.» V Eubľani pozatvárali všetkých slovinských rezervistov, ktorí pri kontrollnom shromaždením nehlásili sa s «hier».

Csangó-Madžari opustili starú vlasť. Je tomu asi desať rokov, čo presídlili ich značným počtom z Bukoviny na rozličné vidieky Uhorska. Ale tu prišli o všetko, čo sebou doniesli a všeobecné pomery krajinské tak sa im zprikrily, že znovu sa vystaňovali a v obciach Tiszakálmánfalva, Hertelendyfalva a Székelyfalva niet už ani jedného Csangóva.

Parížska svetová výstava bude dňa 5. novembra zakľúčená.

Koľko je na svete koní? Podľa uradných štatistických jednotlivých štátov je nateraz v Európe 39,369.136 koní, v Amerike 22,855.250, v Asii 9,148.313, v Afrike 1,040.170 a v Austrálii 2,292.081, na celom svete tedy dohromady 73,904.950 koní.

Čestný kríž — Židovi. Na hygienickej výstave vo Viedni vyznamenaná bola čestným krížom aj židovská firma Mórie Lów z Husovic na Morave. Ba či bude sa s ním pýšiť aj na listových papieroch?

Samovražda osemaštyridsiatnika-honvéda. V Srbskom Čanáde obesil sa 78-ročný Đuro Markov, býv. honvéd z r. 1848. Za príčinu toho činu udávajú časté sváry so svojim synom a s nevestou.

Vražda pre dva krajciare. Vo Lvove krčmár Brandes zabil krajciara Fisbacha, ponevác mu tento nechcel dlžobu dva krajciare zaplatiť. Vraha hned uväznili.

Vysoký vek. V Dražďanoch zomrela v sobotu jedna z najstarších obyvateľiek Nemecka Rosa Abrahamsohnová v 105. roku života.

Nešťastie na železnici. Z Brüsselu dochádza chýr, že pri stanici Charleroi (Belgicko) vyšinul sa jedon osobný vlak, pričom 30 cestovateľov utrpelo väčšie menšie rany.

Major samovrahom. V Záhrebe zastrelil sa major v pensii Štefan Delič. Neprajné hmotné pomery hnaly starého majora k samovražde.

Čo stojí Europu ozbrojený mier. Známe anglické noviny «Contemporary Review» píšu, že europejské štáty potrebujú ročne na vojsko 4725 millionov mariek a tolko zároveň platia úrokov na štátne dlhy, ktoré ustavičným zbrojením vzrástly. Thierry hovorí, že Bismarckova politika stojí Europu od roku 1870 až dosiaľ 37.800 millio-

nov mariiek. Keby dnes všetky európejské veľmoci ozbrojily svojich 18 millionov vojakov, stálo by denné vydržovanie vojska 88 millionov mariiek. V poslednom stolytí viedlo sa v Europe 207 vojen, a síce Turecko 38, Španielsko 30, Francúzsko 27, Rusko 24, Itália 23, Anglicko 21, Rakúsko 17, Nizozemsko 14 a Nemecko 13.

Ústav na zprostredkovanie práce v Pešti vydal výkaz o činnosti od 15-ho marca t. r. podnej, 15,613 je počet tých delníkov, ktorým ústav zaobstaral prácu. Tak sa ale zdá, že delníci k tomuto ústavu neprechovávajú bezpodmienečnú dôveru, lebo z mnohých tisícov nezamestnaných delníkov peštianskych je teraz v ústave len 5781 ohláseno. Najviac je kováčov a zámočníkov (1258), stolárov (533), nádeníkov (625), sluhov (481), potom vozkov (284), krajčirov, kolárov, tesárov, murárov a kúpeckých zamestnancov atď. Hľadajú sa naproti tomu ševkyne a učňovia. Adresa ústavu je VIII. ok., Jozefská Okružná 36.

Kráľ. uh. štatistický úrad uverejňuje za mesiac august nasledovné dáta: narodilo sa 63.033 živých a 1235 mŕtvych detí. Smrtných pádov bolo 42.381, prírast v obyvateľstve bol tedy 20.652 duší. Najviac pôrodov pripadá na peštiansku stolicu, najmenej na oravskú. Manželských sňatkov uzavrelo sa v auguste 5990. Najviac zomrelo na tuberkulosu, a síce 4779 osôb. Požiarov bolo v auguste 1723 v 1321 obciach; počet oškodených obnáša 3853, celá škoda asi 5,386.087 korún. Najviac škody vykazuje Orava, a síce 1,102.359 korún. Veľký požiar v Tvrdošíne dňa 24. augusta zapríčinil 1,010.140 korún. Vystahovaleckých pasov vydalo sa v auguste 5575, a síce v zemplínskej stolici 389, v abaujskej 332, v šárišskej 157, v spišskej 134, v turčianskej 133, v užhorodskej 99, v gemerskej 85 atď. Najviac pasov vydalo sa pre Rumunsko, a síce 1624 a pre Ameriku 1465.

Vážne pre ct. obecnosť. Müllerov dupplovano elektromagnetický kríž ači hviezda R. B. Nr. 86967, ktorý po celom Uhorsku oblúbený jest, má dnes jedno vysvedčenie po ruke, ktoré dôslovne uvádzame: Ctený Pán Müller! Nemôžem zamlčať, abych Vám moju najsrdečnejšiu vďaku nevyslovil, lebo jestli na svete učinlivého lieku jesto, nenie možno aby Váš prevýšil. Na jar tohoto roku bola moja matka, ktorá na žalúdok trpela a lúpaním napadnutá bola už tak zle, že vôbec nemali sme nádeje našu milovanú matku životu udržať. Bola ona viac kostre ľudskej podobná a nemohla žiadnym údom hýbať. Hľadal som utočište u Vášho liečivého aparátu kríža to elektromagnetického R. B. Nr. 86967 a zkusil som ku môjmu najväčšiemu zadiveniu, že moja matka po štvorotýždňovom nosení Vášho aparátu lôžko opustila a teraz sa chvála Bohu docela zdravo a dobre cíti. Ani nenie možno dostatočne na srdce klásť každému, kto na také choroby trpí, by sa na Vás obrátil a Váš požehnaný aparát sebe obstaral. Prijmite pane Müller, v mene našej rodiny ešte raz našu najsrdečnejšiu vďaku a milý Pán Boh nech Vám zehná a za Váš vynález sa Vám odplatí. Značím sa s povďačnosťou a úctou Juro Barth v. r. v Baračke, dňa 18. júla 1900.

Prosba ku láskavým čitateľom Krest'ana!

K rozmnoženiu úcty Srdeca Ježiša, obraciame sa ku ct. čitateľom «Krestana» s tou poníženou prosbou, aby ku vnútornému zariadeniu kostola r. katol. stankovanskeho, ktorého stavba o krátky čas sl. komorským panstvom dokončená bude, nejakým milodarom láskave prispeť ráčili.

Obyvatelia našej obce skoro bez výnimky sú chudobní pri železnici zamestnaní robotníci a pltníci, ktorí v potu tváre vyhľadávajú si svoj chlieb a ktorí ešte toho roku pri stavaní kostola musia zaplatiť 5734 zl. (päťtisíc-sedemstotrycaštyry zl.) čo výmennú cenu zápražných a rukových dní. Už toto je farcha pre nás nesnesiteľná! Z tej príčiny nútení sme ná základe udeleného nám ministerálneho zo dňa 25. júli č. 78.547 vysokého dovolenia, milodary po krajine sbierať.

Na znak vďačnej uznanlivosti urobili sme základinu na 20 zl. (40 korún) za časné a večné blaho všetkých tých dobrodincov našich, ktorí ku vnútornému ozdobeniu kostola nášho jakýmkoľvek malým milodarom prispejú. Za týchto sa bude **každoročne** v neurčitom čase **jedna tichá sv. Omša odbavovať** v Stankovanoch, v kostole «Božského Srdeca Ježišovho».

Okrem toho nižepodpísaný miestny farár zaväzuje sa behom jedného roku rátať od posviacky kostola, **20 (dvadcať) tichých odslúžiť sv. Omši** za tých priaznivcov, ktorí na spomenutý cieľ aspoň 50 kr. (1 korunu) obetujú. Poníženú prosbu našu do láskavej priazne ct. čitateľov Krestana ešte raz odporúčajú, sme s výrazom zvláštnej úcty

Martin Pazúrik,
farár stankovanský.

Ján Bulják,
kurator.

Tomáš Taraba,
kurator.

Otcovský hlas k svojmu ľudu. Napísal a Rodákom svojím venoval: *Andrej Rojko*, jubilárny r. k. kňaz, farár na odpočinku. V Budínepešti. Tiskom Tlačiarne sv. Gerharda nákladom pôvodcovým. Cena jedného sošitu 10 hal., 10 sošitov 90 hal., 50 sošitov 400 hal., 100 sošitov 760 hal. Knížočky obetivý rodolub môže odpredať, alebo rozdať. Peniaze pošlite na: «Szent-Gellért-nyomda, Budapest, VIII. Práter-utcza 44.

Musel by mať z kameňa srdce, komu by neišlo do plaču, pri čítaní Otcovského hlasu tohoto. V ňom odoberá sa náš milený rodolub, staren blizo 80 ročný od teba ľudu slovenský! Zároveň i uverejňuje svoj testament tebe ľudu venovaný, záležiaci v dobrých radách pre teba. Sú v tom dielku složené vaše krivdy a zfažnosti a je tu vyrečený ortiel nad nepriateľmi vašimi s tou neohrozenou smelosťou, ktorú ste vo spisoch Rojkových vždy obdivovať mohli. Pôvodca si sám želá, aby jeho posledné slová k vám *neomylnne každý rodák a každá rodáčka sebe obstarala*. Áno, urobte to: tých 5 kr. každý môže na to venovať — ale urobte to čím skorej, urobte to hneď!

DOPISY.

Od Vlárky.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

My nižepodpísaní ponížení služobníci úctive prosíme, by ste aj naše písemko ráčili prijať a ho aj dať vytlačiť. Súsednej osady kováč nám požičal «Krešťana», aby sme si ho prečítali, čo síce pekne nenie, že ho nedržíme, lebo sa bojíme, by nás vyhlásili za Slovákov.

Nuž z čítania sme vyrozumeli, že toho francúzskeho šarlatána Cvajfusa, ktorého Francúzi kurentujú, ktorý odtiaľ zutekal, ľudí poklamal, za felčiara sa vydával, ľudom antimonium na purgáciu rozdával, a ešte sa aj opovážil s kohútikami handlovať bez dovolenia, jeden páňko z nášeho vidieku chytil a náležite mu aj kocúra vytrel — dobre spravil.

Dľa štýla a pravopisu sme najprv mysleli, že to píše ten židák zo Semeteša, ale keď sme pozreli podpis hodnoverný, sme celej histórii vyrozumeli. Ten Cvajfus aj u nás robí neporiadky, ako felčiar všade pokúša a keď mu nadajú, strase to so seba ako bundáš-komondor a hovorí, že však aj ministrom po celom svete nadávajú, aj tí majú tvrdú kožu. — Ten páňko mu aj nadal do akýchsi «telca»-jov. My sme si to vykladali, že to nemôže byť uhorské slovo, ani že to nenie jalec, ale po slovenský snád «tela». A veru má aj pravdu ten páňko, lebo dľa fotografie, ktorú francúzski detektivi poslali, teda ten Cvajfus má vskutku, keď sa do hola ostrihá, celkom telaciu hlavu na kyslo pripravenú s chrenom. «Telca», to je len provincializmus tam, kde ľudia majú plnú hubu kaše, alebo zemiak v hrtane zaskočený.

Ten šarlatán Cvajfus sa aj na našom vidieku túlal a keď zavetral, že ho hľadajú, uprskol a povedal, že ide do Liptova, do Okoličného sa uhorský učíť. Cigán! on išiel práve naopak k Topolčanom sa vo slovenčine zdokonaľovať, aby ešte viac pokúšal. A veď mu jeden dobre povedal, by z maďarských novín nevypisoval, k tomu sa on nerozumie; ale on počal za jeden remeň fahať s «Nyitra-megyeyi Szemle», čo mu potom zle vypadlo. Aj nám ešte to povedal, že každý kohút je skoro neomýlny, že ak on zakikirika, aj liberál sa hneď ohlási že je ľudákom a že podporuje ľudovú stranu tak, ako podporujú páni chudobných roľníkov.

Mnohí, ktorí boli pre strach židovský tajnými a nočnými Nikodemami, ako kohútik zaspieva, hneď sa ohlásia, že sú oni ozaj ľudáci — a to je vždy pekne, keď sa človek nehanbí — a od Cvajfusa to alo nenie pekne, keď sa za titul «telce» nehanbí. Je sprostí človek. Tak mu je treba.

A keď budeme «Krešťana» držať, vtedy mu nadáme tak, až sa nahnevá, aby nemal pravdu, lebo vraj uhorské

príslovie hovorí: «kto sa už raz počne hnevať, už ten nemá pravdu», vtedy ani nitrai žemľa by nemala pravdu, keď by sa nahnevála na to, keď z nej Cvajfus kradne a vystrihuje citáty. — Prosíme, nech vyhrešia a nadajú dobre tomu mamľasovi Cvajfusovi «telcovi».

Jedenásť občanov z vidieka,
ktorí nemajú hlasu pri voľbách.

Z Kysúce.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

V 39-tom čísle «Krešťana» spomínate, že by ste vybozkával dopisovateľa z Kraja za jeho dopis; ja ale poviem, že skôr Vy zaslužíte, aby Vás každý svedomitý človek vybozkával za Vašu poznámku ná ten dopis; lebo tak základne a bez bázne sa o panslavisme ešte žiaden nevyslovil, jako Vy.

Vlanajšieho roku paslal som dopis do «Krešťana» o vydržiavanom válnom shromaždení Femky v Trenčine; a hľa predošlý páň Redaktor bál sa dopis uverejniť; že vraj s obsahom dopisu je celkom usrozmenný, ale uverejniť ho nemôže, aby ho nedržali za pansláva.

Skutočne mnohí kňazi slovenskí boja sa toho názvu jako čert svätenej vody.

Pravdu máte Pane Redaktor: panslavizmus nec nometur in nobis. (Nech ani nespomína sa medzi nami.)

Aby chabí, ubohí, jako ovce na zabitie vedení tichí, ešte vždy pod derešom sa mysliací Slováci išli trhať krajinu, a ju Rusovi zapredať — nad tým sa veru každý rozumný človek zasmee.

Alebo, či snád vláda prišla na stopu nejakým zradám, lebo našla nejaké compromitujúce listy celistvosti krajiny ohrožujúce — u mužov za panslávov vyhlásených?

Mravná zásada je, aby každý človek bol držaný za dobrého, dokiaľ sa nedokáže byť zlým. Bezzákladne tedy panslavizmom niekoho upodozrievať, je hriech.

«Ale tie ruské ruble.» No keby naši hazafici (ktorým zväčša 18 groší do zlatého chýba) vedeli, že sa v Rusku ruble rozdávali, oni prví by sa one uchádzali.

To žiaden odtajit nemôže, že maďarizácia obrovským krokom napreduje; nielen v školách sa hlavná váha klade na bifľovanie maďarčiny — ale ešte i mená miest a dedín v čistoslovenských krajoch premieňajú na maďarské, ku pr. Bzinec na Bezine, Plevník na Pelváš, Vrtižer na Farkasd (tak že už sami ľudia nevedia povedať odkiaľ sú) i krajinským úradníkom ku pr. železničiarom sa nakladá maďarčín si priezviská a vláda nedbá, keď kdejakí odkundesí pri tom zneuctujú staré aristokratické priezviská. Že po obcách čistoslovenských obecné protokole, počty, lichvace pasy, dlžobné úpisy musia sa viesť výlučne v maďarskej reči; že ubohí ľudia nadmieru sužovaní bývajú maďarskými výrokmi, citáciami, a pritom mnohokrát bezvinne do škody privádzaní, je všeobecne známo.

Tých tedy odhodlaných mužov, ktorí majú smelosť postaviť sa oproti panujúcejmu prúdu; ktorí sú tej mienky,

že ľud není pre úradníkov, ale úradníci pre ľud; ktorí sú tej mienky, že jako Švajčiarsko môže jestvovať pri troch rečách, i v Uhorsku môžu žiť rozličné národnosti v pokoji, jako žili pred 48-mým rokom, lebo vlastenectvo spočíva nie v jazyku ale v srdci; ktorí sú tej mienky, že jazyka dar sveril nám Boh, Boh náš hromovládny, nesmie nám ho preto vyrvať na tom svete žiadny — zatracujú preto Femku, slovenský jazyk, za jazyk v krajine cudzý vyhlásajúcu; ktorí sú tej mienky, že ovšem dobre je pre každého, keď vie viac rečí, u roľníckeho ľudu ale najprv sa má hľadať, aby vedel čítať, písať, počtovať, aby sa vedel vyznať vo svete, žeby ho kazári nesúdili — slovom že ho treba vzdelávať, že mu treba dávať knihy a časopisy — ktorí preto není sú usozumení s vyzdvihnutím literárneho spolku «Matica» zvaného; slovom, ktorí sú není usozumení so zachádzaním ubohého slovače, dľa tej zásady «tót nem ember»; takých mužov vyhlasujú biedni trpasľáci za pánslavov, to j. vlastní nebezpečných ľudí.

Z toho vidno, že každý opravdivý slovenský kňaz má byť takýmto panslavom. Lebo, kto-že sa má za ten ubohý ľud zaujať, keď nie jeho kňazi; kto sa má ozvať, aby sa mu nerobila krivda; kto sa má ozvať, že ubohý ľud nemôže za to, že ho Pán Boh stvoril Slovákom!

Ale veď slovenskú reč nikto nebantuje, vyhovárajú sa hazafici kňazi. Netvárite sa pp. bratia. Kdeže sú tie knihy zo shabanej Matičnej základiny? Kofko ich vydáva spolok peštianský slovenský? Jak beňovým okom dívajú sa mnohí na spolok sv. Adalberta? Kofko kňazov chodí na valné jeho shromaždenie? Kofko predplatiteľov maju Kollárové Kat. Noviny? Prečo vyzdvihli lit. skolu slov. v Peštianskom a ostrihomskom seminári! Facta loquuntur. (T. j. Udalosti mlúvia.)

Slovom, mnohým kňazom sníva sa len o veľkom Maďarorságu; udusiť sa preto musí všetko, čo je v ceste uskutočneniu tejto žiadosti; nesmie sa pestovať literálne reč slovenská, aby zmizla z okršleku zeme, a degradovať sa musí na reč barbársku, ktorú cvičení ľudia len z nútenosti po šušky užívajú, aby sa s čeliadkou dohovorili. Veru ubohí katolícki Slováci sú opravdové sirotky!

Veridicus.

Poznámka. Je to nie dobre, že u duchovenstva v otázkach vzdelania ľudu nielo dorozumenia. Jedni nestarajú sa o vzdelanie ľudu slovenského pranič, lež vyčakávajú tú dobu, keď už všetci maďarskou rečou mlúvif budú. Títo odvolávajú sa na to, že sme predsa všetci synovia uhorskej a nie slovenskej krajiny a že požívame uhorský a nie slovenský chlebič. Ináč považujú sa za vlastencov tak práve ako židia a úradníci. Medzi nimi jesto mnoho umných ľudí i v dobrom postavení. — Jedna malá stránka ale zmýšľa tak, že rod zaprieť a zaň hanbiť sa protivý sa príkazu štvrtému: Čti otca svojho i matku svú. Títo teda usilujú sa vzdelaf ľud aspoň na tolko, na kofko to potreba katol. viery vyžaduje v novších časoch, kde dobrá kresťanská tlač, jej podporovanie duchovenstvom, hlavný zástoj hrá. — Medzi týmito je mnoho výtčených, dľa srdca Ježiša kňazov. Títo odvolávajú sa na samého Boha Ježiša Krista, na sv. Otca a na zákon krá-

tom potvrdený, od nikoho nikdy nezapieraný, že uhorskí synovia vlastní sú bez rozdielu všetci: či Maďar, či Nemeč, či Slováč.

My sa dohadovať ani s jednou z týchto stránok nebudeme, len dáme výraz toho presvedčenia, že nakoľko je o duchovenstve reč, musia sa obe stránky stretnúť v katolicisme. Kde sa robí rozdiel medzi veriacimi pre reč, tam prestáva katolicismus. Katolicizmus nestrpí rečové prepiatosti. Katolícka viera vysluhuje svojich jednakou mierou: pred ňou nesmú prekážať ani časoduch, ani žid, ani svetský ani cirkevný hodnosťár vzdelaniu mravnému, ktoré je veriacim treba.)

Z Kútov.

Veľbný Pán Redaktor!

S radosťou zvestujem Vám, že v obci našej 18-ho októbra slávnostne posvätený a pre obecnosť otvorený bol gazdovsko-potravný spolok. Samo sebou rozumie sa, že radosť naša je väčšia, než by sa dalo vysloviť. Pochopí to každý, kto uváži, že v našej veľkej, 4300 duší počítajúcej osade dosiaľ nebolo ani jedného kresťanského sklepu, tak že sme boli úplne vydaní chuťkam nám nepriateľských židovských sklepníkov. Ženy naše nevedia si dosť pochváliť znamenitý tovar, a nám teprv veľ vidíme, jak kruté putá tlačily nás v minulosti. — Viete dobre, p. Redaktor, že úprimná radosť nikdy nemôže byť nevďačná, a preto prosím Vás v mene spoluobčanov, by ste uverejnili naše vďaky, ktoré tuná jednohlasne vzdávame voďcom tohoto dôležitého podniku, totižto: za vec oduševnenému, obetavému pánu farárovi, Št. Pukančíkovi, a železne vytvalému, pracovitému a starostlivému pánu Fr. Deutschovi, našemu kapláňovi. Podobne vďačnosťou viazaní sme vďp. dr. Eudevitovi Okánik, ktorý ohnivými a výborne složenými rečami nás o tejto veci viackrát poučil a nový sklep náš láskave posvätil ráčili; tiež i iným veľkodušným, čo pre blaho naše nezlomne a nežistne znášajú ťažkosti začiatku. Prosiac Vás, p. Redaktor, opätne o láskavé uverejnenie tejto zprávy, trvám s výrazom hľbokej úcty.

V Kútoch (nitrianská), 22. okt. r. 1900.

Jeden z občanov.

Odkazy redakcie.

Jurista, Budapešť. Od 1-ho novembra bydlím VIII. József ulica 28. Ak by ste ma nenašli doma, som v redakcii VIII. Szentkirályi ulica 28, I. em. 14. Ráčte ma navštívif. — **Št. Z. vojak v Budapešti.** Ako sme vám sľúbili v najbližšom čísle uverejníme, keďže tvrdíte, že ste básneň nevyplsal. — **Vp. Ján Hattyár.** My sme v dobrej mysli poznamenali, že tie noviny redigujú poriadni ľudia. Aj po vašej zpráve chceme veriť, že chýr v tých novinách uverejnený. «Klerikalismus na Slovensku» môhol iba z omýlu dostať sa do nich. Nám je to úprimne ľúto, lebo tak zrejme surový luteranismus, jaký sa v tom chýre javí, zabije isto celý podnik tých novin. — **P. Fekete, Vajnory.** V budúcom čísle. Do tohoto prišlo pozde. — **D. P. Dopis zo Žiliny** dali sme vysadiť, ale nebude tuším miesta preň v tomto čísle.

Spisy redakcii zaslané.

Noviny Malých, s mnohými obrázkami. Ročník II. č. 1. Dostať v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí 4 halieri.

Mariacella v Stýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehák. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novin» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitzu. Cena 20 halierov.

Prítel Domoviny. Ročník XVI. Svazek 10. V predplacení 12 svazkov zl. 1.60. «Na prední bašte». Napsal Rudolf Alois Dostál. Dostať u Edv. Beauforta v Praze.

Na chlieb sv. Antona poslali: Štefan Budjáč v Mikušovciach 4 koruny; Františ Brezovich, Horvát-Zsidány 2 koruny.

*

Na chrám Srдца Ježiša v Stankovauoch: A. G. Chtelnica. «In nomine Domini» 20 korún.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecestvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7.40—7.90 kor., peštianska 7.—7.45 kor., z Báčky 7.40 kor., banátská 7.30 korún.

Raž: 6.60—7.05 kor.

Jačmeň: na krm 6.— korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Ovos: 5.50— kor.

Kukurica: 6.50— kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	26.40	25.20	23.80	22.60	22.10	20.70
	6	7	7½	8		
	19.—	15.70	14.70	11.60		

Otruby po 100 kil.: drobné 8.80 korún, hrubé 8.80 korún.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7.75.

Proso: 5.60—5.70 kor., všetko po 50 kil. brnava 7.—, pestrá 5.—, drobná 9.25—9.75, cudená —. **Hrach**: 10.—12.—, lúpaný 18.—. **Šušovica** horšia 11.—, lepšia 14.—. **Mak**: 25.—26.—, všetko po 50 klg.

Semená: Červená datelina nová 75.—80.—. Lucerna 64.—66.—, všetko 50 klg.

Sviňská masť 124—126.—, Slanina $\frac{3}{100}$ 120.— $\frac{4}{100}$ 116.—, udená dobrá slanina 116.— po 100 klg.

Lekvár srbský transito 14.75.— po 50 klg.

Petrolej trojkrížový 44.—, dvojkrížový 42.— za 100 klg. netto.

Olej repcový 76.— za 100 klg.

Remeň: funtovice k. 154—160; terey prima k. 150—158; anglické odpadky k. 145—148; teľaciny k. 460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. —; tažené k. —.

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. —, väčšie — metr. cent.

Do pozornosti

pánom roľníkom!

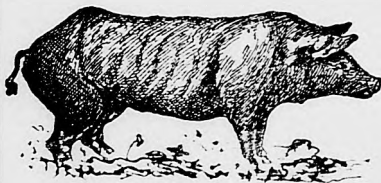
Každoročne objednávate mnoho hospodárskych strojov, a to z väčšej čiastky od firiem, ktoré Slovákom a kresťanom nežičia. Stroje sú obyčajne z ďaleka, drahé a v mnohých pádoch plané.

Kto potrebuje a chce si objednať **dokonalé, solídne a trváce hospodárske stroje**, — lebo prislovie je: čo je **dobré**, je i **lacné**, — nech sa obráti na nižepodpísaného a žiada si cennik jeho hospodárskych strojov. Tento sa mu dopoše zdarma a franko. Veď už i železničný dovoz z Bytče je lacnejší, nežli z Nemecka, z Rakúska alebo z Pešti.

Michael Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse).

Pozornosti našich hospodárov

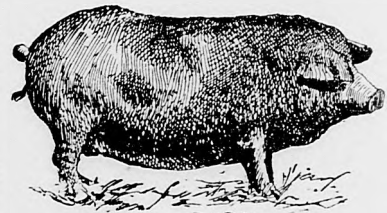

čo najväčšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti
dúlu sviň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošpané, ale aj vykrmená týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1. —
jednokilového väčšieho
koruna 1.80
19 kilového balíka franco
posiela

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch križov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumenty svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. s návodom je **kor. 1.40.** Jednej väčšej pôvodnej skl. **kor. 2.40**

KAROL MOLLER

vínokupec

v Trnave, Belokráľ u. č. 433.

doručuje

Biele stolové víno 1 litrovej fľaši 40 kr.
Biele pečenkové víno z pivnice p. gr. Teľkyho 50 kr.
Muškátové biele z roku 1895 s obsahom 6-7 l. od gr. Teľkyho 75 kr.

Perla Karpátov, výbor vína z roku 1892, 0-6 l. Zvlášte pre chudokrevných a zotavujúcich sa chorých.

Prázdne fľaše prýjmú sa nazad po 10. halieroch ak môj nápis je na nich.

Vina v sudoch.

Od 50 l. vyše bez dane po 100, 200, 300 l. atď.

Terajšia cena stolového vína je po 100 litroch 26 kor.

" " pečenkového vína " " 34 "

NAŠA NÁDEJ,

mesačné sošity k poklone prevelebnej Svatosti Oltárnej a ku cti prebl. Panny Marie.

Vydáva Tlačiareň Svätého Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-utca 44.), sem sa majú poslať predplatky a reklamácie. Predplatná cena týchto obrázkových výborných sošitov je len 1 zlatý na celý rok.

Veľká Novina,

čili:

La Sallesteské Proroctvo,**a Veľká Pliaga Sveta,**

razom objednané sú k dostaniu za

55 krajeiarov.

K dostaniu jedine

v tlačiarňi Sv. Gerharda, Budapešť Práter-u. 44.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farvy olejovej farby
50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-a Firnis 72 hal.
(36 kr.)

Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlatiť obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fľaša 50 hal. (25 kr.)

Dostat'

v Rudolfa Brüll

diel'novom sklade

Budapešť, IX. Üllői-út 91/a.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lupaniu, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, záduhu, isebli, bolesti nervov, influenzy, žltosti, udieraníu krve, krčom, kľopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov, pohľavným nemociam, chladným rukám a nohám, krčom srdca, opilepsii, mokrosti postele, slabosti, zlému sluchu, nemociam žalúdka, ischiasu, krčom žalúdka, ischiasu, mokrosti postele, slabosti, zlému sluchu, nemociam žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d.

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspät' dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierekou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42 M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI**Temešvár,**

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lupaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lupaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaníu, boľasti nervov, pichaniu, boleníu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vdakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekábatelným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vdakočinení potvrdujú istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekáreňi, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkom a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Kathreiner

je opravdivý len v známych

Kathreiner-balíkoch!

▲ tak nikdy v otvorených alebo v takých balíkoch, ktoré na prevedenie rátajú.

Kneippova sladová káva Kathreiner
je ten najchutnejší a jedine zdravý a spolu
lacný dodatok k obyčajnej káve.

Kneippova sladová káva Kathreiner
s veľkou radosťou a s náležitou chuťou v sto
a sto tisíc familiach sa denne pije.

Kneippova sladová káva Kathreiner
výborne zastupuje obyčajnú kávu, keď ju lekári
zakazujú.

